

NEODVISNOST

Izhaja tedensko — Velja po pošti dostavljen: na mesec
Din 6.—, za tujino na mesec Din 10.— — Oglasi po tarifi

Tednik za vsa javna vprašanja

Uredništvo in uprava: Maribor, Ulica 10. oktobra — Telefon
26-16 — Rač. pošne hran. 17.160 — Rokopisov ne vračamo

Iz uprave

Nekateri naši naročniki so verjeli lažnim vestem o našem glasilu in nam še do danes niso nakazali naročnine za mesec avgust. Ponovno opozarjamo vse, da bo naš list redno izhajal. Če so se nekatere številke zakasnille, je temu največ vzrok selitev tiskarne v novo poslopje in so se podobne težave pojavile tudi pri drugih listih, ki jih tiska Mariborska tiskarna. Zato nujno prosimo vse zamudnike naj store svojo dolžnost in naj nam takoj nakazejo naročnino po položnicah, ki smo jih priložili predzadnji številki.

Uprava »NEODVISNOSTI«.

Po začrtani poti naprej!

Nedopustljiva napaka, usodna lastnost v počasni zmagi demokracije obstoji v dejstvu, da so demokratične države, demokratične skupine vedno v defenzivi, namesto, da bi bile v ofenzivi. Ta razlika je naravna, ker izvira tako iz ideologije demokracije, kakor iz ideologije fašizma.

Fašizem sloni na ideologiji nasilja in ubija naravne zakone. Nič mu ni sveto in nedotakljivo. Norčuje se iz Boga in iz ljudi. V obljubah, v laži, zahrbnosti je velik umetnik po tradicionalni in preiskušeni rimski praksi. Ne izpolnjuje nobene pogodbe, nobene prisege, Brez srca, brez čuta tepta najbolj osnovne človečanske pravice. Največja naslada mu je zločinstvo ko uničuje domove, ko ubija, ko kolje nedolžne otroke, ko išče pri višjih cerkvenih dostojanstvenikih blagoslov za svoje topove, strojnice, puške, ko celo skrit za božjo masko razširja s strupenimi plini »kraljestvo božjo na zemlji« in krščansko kulturo v Abesiniji, ko hoče imeti narode na kolenih pred nekaterimi zločinskimi tirani. Fašizem se predobro zaveda, da bi brez vseh svojih neštetihih lastnosti ne imel nikjer nobenega uspeha. Znano mu je, da narodi postajajo že zavedni, da celo kler, posebno nižji kler izgublja vero v božjo poslanstvo španskih generalov, španskih aristokratov. Vsa ta gospoda vidi Boga v zlatu in v bogastvu, v nevednosti in v nekulturi svojih narodov na podlagi satanske, toda od njih samih imenovane »svete« inkvizicije. Zato pa, ker fašizem ne more imeti uspeha med narodi, se mora širiti z vojsko, z ofenzivo, z načeli, ki so vse drugo kot pa človečanska.

Čisto drugačen je nauk demokracije in njeno postopanje. Demokracija ima zmago v rokah, ker narodi ne propadajo čez noč, ker narava ne spreminja svojih večni zakonov. Demokracija ne potrebuje privilegiranih generalov, ki bi morali »varovati« Boga. Takšen Bog bi bil pokveka, bi bil nasprotstvo pravega božanstva, bi bil igračka v človeških rokah. Demokracija ne potrebuje bogatih grofov po srednjeveškem, fevdalnem vzoru, ne potrebuje grofovskih ječ. Demokracija se ne boji prosvete in zato smatra vsako inkvizicijo, tudi če je »sveta« za brezbožno, za nasprotno tistemu Bogu, ki bi moral biti izvor resnice in pravice. Demokracija ne priznava tistih aristokracij, ki blagoslovljajo orožje, pokolj in mučenje narodov za svoje zemeljske namene in udobnost. Demokracija zato lahko izpolnjuje dane besede, sklenjene pogodbe. Spoštuje vsakega človeka, tudi reveža. V vojni in v prijateljih vojne vidi največjo zločin nad človeštvom, nad pravico, nad resnico, nad ljubeznijo. Demokracija beži pred vojsko, pred nasiljem in ima radi tega neenako orožje v borbi proti fašizmu in počasen napredek. Lažje je namreč ljudi ubijati kot pa vzgajati. Lažje je ljudi pleniti in izrabljati, kot pa jim pripravljati boljši položaj in boljšo bodočnost.

Izredno požrtvovalna je ta demokracija doslednost v praktičnem izjavljanju,

Slovenska kmečko-delavska gibanje in kmečko-demokratska koalicija

Samostojno in v skupnosti bodo slovenski delovni sloji zgradili lepšo bodočnost

Malokdo se še spominja, kako je v naši polpretekli politični zgodovini pokojni voditelj hrvaškega naroda Štefan Radić na shodu v Dubrovniku hvalil dalekovidnost slovenskega politika, pokojnega Gregorja Žerjave zaradi njegovih zaslug pri organizaciji kmečko-demokratske koalicije. Kmečko-demokratska koalicija je kot prečanska fronta v boju za priznanje zgodovinskih individualnosti delala prave čudeže. Na klic njenih voditeljev, pokojnih Štefana Radića in Svetozarja Pribičevića, so se zbrali stotisoči pristašev na velikih shodih v Zagrebu, na Sušaku, v Splitu, v Celju in drugod. Jasno je, da ta koalicija ni bila umetna ali mrtva, če je našla v narodu tako ogromen odziv.

Napočile pa so nove politične razmere. Stranke so bile razpuščene, moralne osebnosti so bile potlačene ter so računali z njihovim izumrtjem, ki bo napravilo prostor novim voditeljem, brezdušne uniformirane dobe, katere naloga je bila ustvariti umetnega Jugoslovca, kakor je bila naloga Faustove retorije ustvariti umetnega človeka. Lepo je označil v eni zadnjih števil »Neodvisnosti« uvodničar uspehe te strašne dobe. Državljeni brez razlike so danes politični mrličji. Stranke, ki so po novih predpisih dopuščene, so brez življenja, so mrtve. Razpuščene stranke niso sicer organizirane, vendar o njih ne moremo trditi, da ne živijo. Živi pred vsemi kmečko-demokratska koalicija, pod vodstvom dr. Mačka in Adama Prebicevića. Pa še kako živijo!

Črta med bogastvom in revščino je z vsakim dnem bolj izrazita. Sreča in mir sveta slonita le na širokih delovnih množicah. Zato vsi, ki smo ponižani in razžaljeni, žuljavih rok in izmučenih glav, vsi brez razlike v gibanje delovnega ljudstva, katerega viden izraz je »Neodvisnost«.

Svojevrsten in samonikel je v politični zgodovini zadnjih let tudi pojav kmečko-delavskega gibanja v Sloveniji. To gibanje, ki je sestavni del kmečko-demokratske koalicije, je vzniklo med narodom samim, in je zraslo od spodaj navzgor. Sovražniki tega gibanja in kapitalistični nevoščljivci spletajo vsak teden nove spletke in bajke o razpadu o prenehanju, o prepovedi, o zaporu. Toda slovenske delovne množice tem spletkam ne verujejo. Iz delavskih središč prihajajo glasni protesti zoper vse in vsakega, ki bi hotel ločiti delavca od kmeta, ki sta se v slovenski zgodovini prvič znašla v tako tesnem bratskem objemu.

Nova »Slovenska vas« nam sicer oči-

ta, da ni kmečko-delavsko gibanje v zadostno dobrih stikih s hrvatskim. Kako pogrešno je to domnevanje in še bolj pogrešno ta trditev, nam dokazujejo izjave odličnih politikov okrog dr. Mačka, ki so jih dali delegatu kmečko-delavskega gibanja g. Ivanu Kreftu, namreč, da bo odločilna edino le delavnost in aktivnost slovenske skupine kot zavezniice kmečko-demokratske koalicije. Neki odlični hrvaški politik iz vodstva kmečko-demokratske koalicije pa piše: »Veselim se dobrih novic iz Slovenije. Samostojnost in okrepitev kmečko-delavskega gibanja nima največjega pomena samo za razvoj političnih razmer v Sloveniji, marveč prvenstveni pomen za gradnjo državnega političnega in socialnega programa, ki ga mora imeti demokracija, če hoče zmagati. Če boste Slovenci samo podružnica HSS, ne boste pomenili ničesar in niti ne boste mogli imeti kakršnegakoli upliva. Dr. Maček računa samo s svojimi množicami in meni, da jih bo lažje družil, če odklanja vsako opredeljevanje v političnih in gospodarskih vprašanjih. To je vzrok, zakaj tega tudi za Slovenijo ni mogel dopustiti. Iz njegovega stališča je to morebiti opravičljivo, če tudi ne za dolgo, toda razmere v Sloveniji zahtevajo, da nadaljujete svojo pot in da vse bolj gradite svoj samostojni položaj. Kdo bi mogel kot Slovenec pred temi razlogi zapirati oči? Vkljub temu pa smo zvesti sodelavci kmečko-demokratske koalicije.

Dr. V. Kukovec.

Anglija in podonavske dežele

Nemški zločin nad Guernico je povečal skrb malih držav.

Vse podonavske države, ki se spominjajo dob tujih nadvlad, polagajo vso svojo skrb in nado v bodočnost in v angleško oborožitev. Iz tega vzroka so se predstavniki podonavskih držav podvzali in prišli na londonsko konferenco. Anglija je izgubila 4 leta, med tem ko se je Nemčija do zob oborožila. Rezultat tega je bil, da sta dva bojevita diktatorja v Evropi tako napredovala v oboroževanju, da more njuna vojaška premoč stalno vzbujati skomine ljudem, ki verujejo v vojno in bi jo radi na vsah način izzvali. Prav iz tega vzroka so podonavske in balkanske države vznemirjene. Šele ko bo Anglija imela močno armado, se bo vznemirjenje poleglo, kajti bodočo vojno bo lahko preprečil samo strah pred dobro oboroženo Anglijo.

Mussolinijev sestanek s Sušnikom v Benetkah je zopet povečal ta strah, ker Podonavje domneva, da se je italijansko-nemško prijateljstvo zelo učvrstilo. Nemčija in Italija stalno nastopata skupno v Španiji. Neodvisnost Avstrije je pod italijansko zaščito, kar je glavni pogoj italijansko-nemškega sporazuma in prijateljstva. Toda po beneški konferenci se je pokazalo, da Italija ne bo drugič šla z armado na avstrijsko mejo, pa če tudi bi bila avstrijska neodvisnost ogrožena, in

nju, ki pa bi mogla postati usodna za ves pokret. Biti mora demokracija tudi ofenzivna, ne da bi se izneverila svojim človečanskim nazorom.

Fašizem nastopa in postopa skoz in skoz nasilno tudi z demokracijo. Nikdar ne vpraša demokracije za njena načela, ker jih ne priznava. Zato se po mora demokracija zavedati, da njeni nauki nič ne veljajo za fašizem in zato tudi ni dolžna demokracijo ravnati s fašizmom. V načelu svojih nazorov prilago-

to najbrže zato ne, ker so Italijo njene dolžnosti v Abesiniji in Španiji precej fizično oslabilе. Domnevajo tudi, da se je Mussolini radi prijateljstva z Berlinom na vse zadnje pomiril z morebitno zmago nemške akcije v Avstriji. Okolnost sodasne napada na Češkoslovaško, in okolnost prizadevanja italijanske diplomacije pri izboljšanju madžarskih odnosov do Jugoslavije in Rumunije, a ne do Češkoslovaške, pa dokazuje, da namerava italijansko-nemška politika izolirati Češkoslovaško in ji odtujiti prijatelje.

Uničenje Guernice po nemškem letalstvu ni dvignilo prahu v Angliji, pač pa pripisujejo temu zločinskemu nemškemu napadu precejšnjo pozornost podonavski in balkanski sosedi Nemčije in Italije. — Bombardiranje Guernice ni imelo vojaškega namena. Ta napad ni bil namenjen Baskom in ni zadel židov in ne komunistov, marveč nedolžne kmete in vaščane. Po mnenju in prepričanju podonavskih vojni opazovalcev je Nemčija hotela in hoče v španskih bojih preiskusiti svoje nove topove, tanke in letala. Uničenje Guernice je bil minijaturni poiskus bojnih metod za bodočo veliko vojno, ali kakor piše Ludendorff, poiskus za neomejeno razširjenje grozot, za ubijanje civilnega prebivalstva in uničenje privatne lastnine v največji meri.

ditve in svobode, se mora tudi fašizem tako prilagoditi, da bo stopila v ofenzivo in to po načelu naravne pravice, ki zahteva, da se da vsakemu svoje. Demokracijem demokracijo, fašizem fašistično, kakor pač kdo potrebuje in zahteva. — Ne ubijati pa tudi ne se dati ubijati! Ne terorizirati, ne se dati terorizirati! Ne se dati oboževati pa tudi drugim ne priznavati bogovanja na zemlji!

Dr. Povše Tinko,
župni upravitelj.

Napad na Guernico je namreč pokazal, da je mogoče v 4 urah uničiti vse mesto z vsem prebivalstvom. Zločinski fašizem torej preiskuje svoje orožje za bodoče klanje na tuj lastnine in na tuj človeški krvi. Kako dolgo bodo demokratične sile še gledale to zverinsko postopanje mednarodnega fašizma? Guernica je najresnejši opomin, ki ga je Evropa doslej prejela!

Podonavske in balkanske države s pridržanim dihom zasledujejo napredovanje angleškega oboroževanja in daljni razvoj italijansko-nemškega prijateljstva. Pakti ali pogodbe, ki so jih sklenile male države niso definitivne. V primeru večjega evropskega konflikta si bodo male države prizadevale ostati nevtralne, ali pa se bodo priključile tistemu, ki bo imel izglede na zmago. Češkoslovaška, ki je obkoljena s sovražniki, zaupa v svoje razgovore z oddaljeno Francijo in Rusijo, ter pričakuje za primer napada tudi angleške pomoči. Madžarska, ki je prav tako v nevarnosti, bo preplavaljena kakor hitro izbruhne vojna. Zato niha zdaj sem, zdaj tja, in ugiba ali se naj pridruži osi Rim-Berlin, ali naj ostane nevtralna. Še bolj oddaljena od svojih prijateljev je Rumunija, ki je v strahu, da jo v primeru vojne zasedejo Nemci ali Rusi, pa naj ostane nevtralna ali ne. Zato bi se Rumunija rada naslonila na močnejšo državo, ko bi vedela katera bo prava.

Vsem tem računom malih držav Podonavja in Balkana pa povzroča ovire negotovost, kaj bo storila Anglija. Obkoljena in izolirana Bolgarija se naglo oborožuje, kolikor ji to dopuščajo skromna denarna sredstva in nemški krediti. Kupila je vkljub temu nekaj angleških tankov in ima radi tega odprto pot v London. Grčija, ki s polnim hrepenenjem gleda v oddaljene in skrivnostne demokracije, pa je v zelo neprijetnem položaju radi bližine italijanske morske sile. Angleška oborožitev je toraj glavna skrb vseh teh držav, ki ji vse po vrsti želijo: Vi, tam v Angliji, oborožite se naglo!... —k.

Beseda o konkordatu

Naši meščanski listi so se o konkordatu sicer na široko razpisali, niso pa prikazali jedra v pravi luči. Reševanje verskih vprašanj v državah s priznanimi mešanimi verami je prav gotovo najdelikatnejša in zelo občutljiva zadeva. — Od rešitve le-teh zavisi čisto v veliki meri ves bodoči politični razvoj. Najprej se je pojavilo vprašanje, ali je bila potrebna končna rešitev tega verskega problema prav danes, ko tvorijo parlament predstavniki, ki jih je izvolil narod po želji Jevtičevega režima, in ko so se abstinerjali Hrvati, ki so tiste veroizpovedi, katere pravice rešava konkordat. Res je, da je bila edina veroizpoved rimsko-katoliška, ki je priznana v naši državi, pa ni bil z zakonom urejen njen položaj. — Dobri odnosi do katoliške cerkve morajo biti cilj naše politike že radi samega dejstva, da smo Hrvati in Slovenci katoliške vere. Toda ožnosaj do vsake cerkve morajo biti urejeni po načelu enakopravnosti vseh ver. zelo previdno.

Vse cerkve v naši državi so priznane po zakonu in v mejah zakona naj bi bili urejeni njihovi notranji odnosi. Prav tako morejo priznane cerkve obdržati zveze s svojimi vrhovnimi cerkvenimi poglavarji tudi izven mej države, toda samo v toliko, kolikor to zahtevajo duhovni predpisi posameznih veroizpovedi. In te zveze urejuje zakon. **Vprašanje odnosov rimsko-katoliške cerkve do države bi se moglo pri nas rešiti torej tudi z zakonom.** Takšno priliko je imel tudi Jevtičev kabinet in vendar je sklenil in podpisal z Vatikanom še posebno pogodbo ali konkordat, s katerim priznava rimsko-katoliški cerkvi v gotovih členih privilegiran položaj.

Svetost in da se na podlagi teh zdravniških sodb ugotovi dejansko stanje in uvede zakoniti postopek. Z nalogom upravnika mesta Beograda Pov. št. 198 z dne 2. avgusta 1937 se je odredilo, da se zdravnik dr. Aleksander Ignjatovski, dr. Laza Stanojević, dr. Dimitrije Antić, vseučiliški profesorji, in dr. Andra Nikolić, šef živčnega oddelka, dr. Nikolajević, dr. Rudolf Kobal, sanitetni brigadni general, dr. Zdravko Nižetić, šef očesnega oddelka, dr. Aleksander Vukoval, primarij splošne državne bolnišnice in dr. Simeon Popov, ki jih je sam sveti sinod naprosil, da so zdravili pokojnega patrijarha Varnava, takoj pokličejo na upravo mesta in da tu pred oblastjo pisмено izjavijo: 1. Za kakšno boleznijo je bolehal pokojni patrijarh Varnava. 2. Kaj je bil vzrok njegove smrti. 3. Ali so ugotovili, da je pokojni patrijarh Varnava kdaj imel isto ali podobno bolezen, in ali je zadnja bolezen bila v vzročni zvezi z boleznijo prejšnjih let. 4. Ali je šlo za kakšno zastrupljenje in kakšne vrste, in posebej a) prehranitvenega značaja zaradi pokvarjene hrane, ali b) avtointoksikacija kot posledica strupov v organizmu zaradi obolenosti raznih organov, ali c) je bilo pa namernega značaja. 5. Ako je bilo namerno zastrupljenje, na podlagi česa se to sklepa in s čim in kako se je izvršilo. 6. Ako je obstojal sum kakšnega namernega zastrupljenja, da izjavijo, zakaj niso stvari prijavili pristojni oblasti. 7. Da izjavijo na osnovi poteka in značaja bolezni, ali je pokojni patrijarh Varnava umrl naravne smrti, ali je pa smrt nastopila kot posledica namernega zastrupljenja. — Gori navedeni zdravniki so dolžni takoj po obvestilu o tem nalogu dati zahtevano izjavo. Ta nalog upravnika mesta Beograda so sporočili v podpis vsem gori navedenim zdravnikom izjemši Nižetića in Popova, ki se mudita izven Beograda. Dne 2. avgusta dopoldne so se sestali podpisani zdravniki in so dali upravniku mesta Beograda tole pisмено izjavo: — Glede na nalog upravnika mesta Beograda Pov. št. 198 z dne 2. avgusta 1937, si usojamo tole odgovoriti na zadana vprašanja: ad 1. Nj. Sv. blagopokojni patrijarh Varnava je bolehal za alimentarno zastrupitvijo prebavnih organov z zaperkusijo na centralni in periferni živčni sistem. ad 2. Neposredni vzrok smrti je bilo obojestransko vnetje pljuč in slabo srce. ad 3. Ta obolenost ni v neposredni vzročni zvezi z njegovimi prejšnjimi boleznimi, toda glede na to, da je Nj. svetost prej večkrat bolehal na obolenju organov za prebavo, se more domnevati, da je obstajalo splošno nagnjenje za trebušno in črevesna obolenja. ad 4. Zastrupitev je nastopila po prehranitveni poti, iz anamnestičnih podatkov se pa ni moglo sklepati na kakšno namerno zastrupitev in tudi ni bilo suma za to. ad 5. Odgovor na točko 5 je že v točki 4. ad 6. Kakor se vidi iz točke 4, ni bilo suma za namerno zastrupitev in zato nismo stvari prijavili. ad 7. Odgovor na točko 7 je že vsebovan v prejšnjih točkah. — Beograd, 2. avgusta 1937. — Univ. prof. A. Ignjatovski, I. r., dr. Nikolajević, I. r., prof. Antić, I. r., sanitetni brigadni general dr. Rudolf Kobal, I. r., dr. Laza Stanojević, I. r., univ. prof. dr. Andra Nikolić, I. r., šef živčnega oddelka, dr. Aleksander Vukoval, šef notranjega oddelka, I. r. — Razen tega je na zahtevo prof. Ignjatovskega, ki je zdravil pokojnega patrijarha Varnava, da se prouci in dožene možnost namerne zastrupitve, centralni higienski zavod, ki mu je prof. Ignjatovski osebno izročil 17. julija izbljuvek Nj. svetosti v količini 50 kubičnih cm, izvršil vse strokovne preglede in analize in navaža v svojem poročilu 17. julija izblju-

vek Njegove svetosti, da je bila preiskava kovinskih strupov, ki nastaja v obliki oborin žveplovodika, negativna. Poročilo izključuje tudi prisotnost arzena. V filtratu so po izločitvi žveplovodika preiskali tudi vse ostale kovinske strupe in je rezultat negativen. Za pregled zastran izparivajočih strupov se je vzelo 10 kub. cm tekočine. Po destilaciji se je ugotovil s splošnimi reakcijami ormalin. Z detrakcijo se je ugotovila navzočnost 2,7 odst. formaldehida, kar ustreza 6,75 odst. formalina. Ker je pa formalin sredstvo za konserviranje in hkratu strup, je laboratorij zahteval preko prof. Ignjatovskega tele podatke: ali se ga je kaj dodalo za konserviranje tekočine. Prof. Ignjatovski je izjavil, da je dodal formalin in da ga zmerom v praksi uporablja za ohranitev materiala. Zaradi biološke preiskave zastran zastrupljenosti izbljuvka so v kemijsko-bakteriološkem oddelku centralnega higienskega zavoda napravili na živihlhih poiskuse in sicer s tekočino izbljuvka, ki ga je prof. Ignjatovski dal kemijskemu oddelku. Napravili so tri različne poiskuse z izbljuvkom in eno kontrolno preizkušnjo samo z raztopino formalina iste koncentracije, ki je bila dodana izbljuvku po poročilu g. Ignjatovskega za ohranitev materiala. Na podlagi teh proučevanj je bakteriološko-epidemiološki oddelk centralnega higienskega zavoda dal tole izjavo: Na temelju gori navedenih izsledkov mislimo, da poslana tekočina Pov. kem. št. 9 z dne 23. julija v stanju, v katerem se je ta dan in pozneje nahajala, ne vsebuje nikakih strupenih elementov, ki bi se mogli dokazati na živalih, v gori navedenih dozah. Dokazan je samo formalin, ki se je pred preizkušnjo nalašč dodal tekočini in svrhu konserviranja. To so rezultati, do katerih je prišla s svojim dosedanjim proučevanjem uprava mesta Beograda in ki jih daje javnosti na znanje. — Iz uprave mesta Beograda II. štev. 3967.

Aktivizirajmo vse demokratične in progresivne slovenske sile. Smešno je govoriti o krah klerikalizma in liberalizma, če nasprotniki obeh mirujemo. Združimo se torej vse demokratične in opozicijske sile. »Neodvisnost« je klicar vseh poštenih slovenskih sil in kliče: Aktivizirajmo se! Še je čas! Še ni prepozno!

POLITIČNA KRONIKA.

Moč nemške vere. Neki nemški fašistični voditelj je tako-le nagovoril nemško fašistično mladino: »Nikdar nemška omladina ni bila bolj vdana veri, kakor mladina, ki se vzgaja v tretjem carstvu. Toda vera te mladine se ne omejuje samo na cerkev, marveč smatra Nemčijo za večno stvarstvo božje. Vrhovna vera je nad papežem in Lutrom. Nemška mladina ne hodi v Rim, marveč sledi klicu svojega »voditelja«. Duhovniki ne priznavajo našega preroka. Med tem pa jih je ta prerok, naš »Führer« rešil propasti. Cesar si Nemčija ne želi, to so duhovniki, ki politizirajo in ki izkoriščajo prižnice.

žavo in cerkvijo, ko se je dokopal do oblasti. V Italiji je vloga cerkve, da sme veličati pomp fašističnih proslav, v Nemčiji pa niti tega ne, kajti nemški fašizem si je ustvaril svojega boga in svojo vero. Tu ne more biti kompromisa, tu ni mogoče pomirjenje. Toda na zahtevo Vatikana po priznanju njegovega božjega poslanstva je odgovoril nemški fašizem s preganjenjem in protesti. Vatikan spoznava z vsakim dnem bolj in bolj, da zahteva fašizem vso oblast za sebe. In tu je pričetek spreobrnitve Vatikana.

Pot kardinala Pacellija v Pariz je viden znak tega spreobrnjenja. Še več! Obisk kardinala Pacellija v Parizu na večer pred največjim francoskim narodnim praznikom pomeni priznanje načel svobode in demokracije. V trenutku, ko je cerkev v Nemčiji doživela največje ponižanje, ko ji grozi fašizem s popolnim iztrebljenjem, je vlada Ljudske fronte v Franciji, v državi, s katero ni sklenjen noben konkordat, noben dogovor, nobena oficialna vez, dovolila odposlanca Vatikana- da je prišel in govoril iz Pariza katoličanom preko reke Rena. Pacellijev govor je bila ena sama velika obtožba nemškega fašizma, ena sama velika obtožba preganjalcev, na drugi strani pa poklon Franciji, državi svobode in kulture, državi, ki jo je rimska kurija proglasila in jo proglasa za nasprotnico rimske cerkve, ker zastopa načelo revolucije: svobodna cerkev v svobodni državi!

S priznanjem načel francoske revolu-

cije po 148 letih od njenega kalendaričnega početka, je priznala cerkev te dni v Parizu iz ust svojega delegata tudi iz teh načel rojeno novo Francijo, ki pod vplivom socializma gradi novo svobodno, demokratično in socialno družbo. Cerkevna hierarhija je smatrala za potrebno, da poišče svojo zatočišče v zgradbi demokracije.

Pri katoliškem »Slovencu«, »Domoljubu«, »Slov. gospodarju« in v drugih katoliških glasilih trobijo danes sicer prikrito zoper vladno francoske Ljudske fronte. Razumljivo je, da kar čez noč ni mogoča sprememba, ni mogoč prehod iz fašizma v demokracijo. Njihovi obiskovalci pariške razstave se bridko pritožujejo, kako slabo so bili postreženi v pariških gostilnah in v ale krivdo na Ljudsko fronto. Nekdo pa jim je zabrusil resnico: Tisti slovenski katoličani so stanovali in jedli pri pariških »katoličanih«, pri menihih, in zato se jim je slabo godilo...

Po »Ljudskem glasu«.

Politična kronika

Francosko - jugoslovansko prijateljstvo. Predsednik francoske ljudske vlade je dal dopisniku beogradske »Politike« izjavo, v kateri je povdaril, da Francija iskreno želi, naj bi se jugoslovanski narod v svojih čustvih nikdar ne oddaljil od francosko-jugoslovanskega prijateljstva.

Boji okrog Sanghaja. Dočim na španskih bojiščih ni posebnih novih momentov, povzroča kitajsko bojišče z vsakim dnem večjo pozornost vsega sveta. Zaskrbljene so s kitajsko-japonskim sporom velesile, ki so na konferenci v Londonu sklenile solidarno posredovati pri nankinški in tokijski vladi. Ne Kitajska in ne Japonska še ni napovedala vojne, čeprav že teče kri na bojiščih okrog Sanghaja. Junaški odpor Kitajcev že v prvih početkih vzbuja bojazen pri napadalnih Japoncih. Kitajska vlada je odredila splošno mobilizacijo, pod orožje pa je poklicala svoje vojaštvo tudi Japonska. Poročilom o podrobnostih bojev ni pripisovati točnosti, ven dar imajo Japonci mnogo večje izgube kakor Kitajci. Domnevajo in računajo tudi z oboroženo intervencijo Sovjetske Rusije, ki zbira baje svoje čete ob Baikalnem jezeru.

Kmečka vstaja. Na Poljskem so kmetje organizirano nastopili proti sedanemu režimu, ker zahtevajo obnovo demokratskega režima. V nekaterih mestih so se prav tako vršile velike demonstracije proti vladi.

Dr. Maček in konkordat. Naš tisk in javnost mnogo razpravljata o nekem pismu, ki bi ga naj bil dr. Maček poslal beogradskega združenja opoziciji o vprašanju konkordata in se izjavil proti njemu. Do danes se še ni posrečilo nikomur dobiti konkretnih podatkov o dr. Mačkovem pismu. Ukvarjajo pa se s to zadevo celo tui listi. Dr. Maček je baje izjavil, da je za njega politično konkordat indiferenten, kakor so vsi zakoni, ki so jih ustvarile diktatorske vlade.

Demonstracija na jugu. Kakor poroča »Samouprava«, so nastali v nedeljo v najrazličnejših krajih Srbije izgredi radi konkordata. Dočim razen demonstracij v Kragujevcu in drugod ni bilo hušnih nesreč, je bilo v Mladenovcu orožništvo prisiljeno rabiti orožje in je padlo nekaj ljudi. Demonstranti so se skoraj povsod zbrali v cerkvi, odkoder so jih pravoslavni duhovniki povedli na ulico.

»Misteriozni« metropolit Dositej. »Slovenec« in »Jutro« sta si zopet v laseh radi poklekla metropolit Dositeja, ki boja stoji na čelu gonje proti konkordatu. Iz Slovenčevih poročil posnemamo, da je metropolit katoliški odpadnik, ki ni le v Jugoslaviji razveljal najbolj fanatične verske borbe, temveč jo je vžgal pred leti tudi v Č. S. R., posebno pa v podkarpatski Rusiji, kjer so se v tej borbi požigale cerkve in ubijali ljudje ter zagrešila najhujša nasilja. Dočim naš »Slovenec« skuša prikazati Dositeja, kot jugoslovanskega Rasputina, ga slika »Jutro« kot angelško čistega svetnika in neoporečnega človeka. Res čudna »objektivnost« naših »objektivnih« dnevnikov.

Resolucija hrvaških gasilcev. V Zagrebu je bila na nedeljskem kongresu sprejeta naslednja resolucija hrvaških gasilcev: 1. Z današnjim dnem prekinja hrvaško gasilstvo z jugoslovansko gasilsko zvezo, ker smo mi Zve za hrvaških prostovoljnih gasilskih društev že 70 let. 2. Hrvatsko gasilstvo snema vse znake in okraske s svoje gasilske opreme, kateri niso v skladu z opremo, kakor je obstajala pred objavo gasilskega zakona, katerega so nam naprtili reakcionarni režimi bivših beograjskih nasilnikov. 3. Pozivamo vsa hrvaška gasilska društva in vse hrvaške gasilske župe, kakor tudi njihove predstavnike, da z današnjim dnem preneha svačnost za hrvaško gasilstvo in da niti en predstavnik hrvaškega gasilstva ne sodeluje več pri nadaljnjih sejah jugoslovanskega gasilstva. 4. Predstavniki hrvaškega gasilstva naj se va najkrajšem času sestanejo in sklepajo o bodočih pravilih in organizaciji hrvaškega gasilstva. 5. Delo hrvaškega gasilstva sedaj in v bodoče mora biti v skladu s stanjem vsega hrvaškega naroda, katerega vodi edini legitimni vodja hrvaškega naroda, je dr. Vladko Maček, katerega s tega mesta hrv. gasilstvo pozdravlja ter mu sporoča, da z njim stoji in pade. Kongresa se je udeležilo tudi vodstvo slovenskih gasilcev, ki pa se z resolucijo hrvaških gasilcev ni strinjalo.

Uradna izjava:

Beograd, 5. avgusta.

Ker so se ob smrti patrijarha Varnave razširili glasovi, da je smrt Nj. Sv. patrijarha posledica zastrupljenja, je upravnik mesta Beograda odredil, da se zbero zdravniške izjave vseh zdravnikov, ki so zdravili Njegovo

Politika Vatikana

Pomen obiska kardinala Pacellija v Parizu

Obisk rimskega kardinala Pacellija, ki je prispel v Pariz tik pred največjim francoskim državnim praznikom, posvečenim največji vekovni revoluciji, je vzbudil v svetu veliko pozornost in so zlasti katoliški listi mnogo pisali o pomenu kardinalovega obiska. Velika franvoska revolucija je 14. julija 1789. proglasila svoje načelo: »Svoboda, Enakost, Bratstvo«, ki ga je takratni fevdalni dobi ni bilo in ga je tudi danes tako proketo malo vkljub cerkvam in zvonom, vkljub molitvam in svečanim cerkvenim paradam v imenu Kristusovem. Takrat je bilo to geslo »Svoboda, Enakost, Bratstvo« nepremostljivo nasprotje katoliški cerkvi kot predstavnici in zagovornici pravic cerkve in plemstva ter zgrajenega fevdalnega družabnega reda. Vse do takrat je bila Francija proglašena kot nasprotnica rimske cerkve. S pojavom Ljudske fronte na oblasti pa se je razmerje še poostriilo, o čemer pričajo članki, polni besnih in sovražnih napadov v tkzv. katoliškem tisku.

Ko se je po vojni umirilo revolucionarno gibanje množic in je reakcija zopet pričela dvigati svojo glavo, ko je kapitalizem spoznal, da je za zavojevanje lastnega naroda potrebna enako organizirana sila, kakor je potrebna za zavojevanje tujih narodov v vojni, ko je kapitalizem z težkimi milijoni pričaral na dan — najprej v Italiji — aramdo obo-

roženih hlapcev in sklenil organizirati državo po sistemu modernega absolutizma, z drugimi besedami fašizma, je katoliška cerkev bila z njim in na njegovi strani, bila je zopet na strani kapitalistov. Italijanski fašizem jo je zato bogato nagradil. Priznal ji je pravice po svetne oblasti in ji plačal pol drugo milijardo lir odškodnine. Vpostavljen pa je tudi bilo načelo delitve oblasti med posvetno in duhovno gospodo.

Vatikan je pričel odkrito akcijo za fašizem. Napisal je svojo izpoved v »Quadragesimo anno« in v sporedno s fašizmom je Vatikan napovedal boj evropski demokraciji do popolnega iztrebljenja. Kajti pogrešno je in satansko imeti svoje misli in biti človek, človeku drag. Biti človek človeku drag, biti enak med enakimi, biti demokratičen, pomeni pogin kapitalizma in obenem konec nadoblasti Vatikana. Ne pomeni konec vere, ne katoliške, ne krščanske, ampak pomeni konec Vatikana, pomeni konec njegove hierarhije, ki drugače dela kakor uči. V Italiji, Nemčiji, v Avstriji, v Abesiniji, v Španiji in drugod se je prelivala nedolžna človeška kri. S človeško krvjo je zaznamovana pot, po kateri je prišel fašizem na vladu. Vatikan je za vse to vedel, Vatikan je vse to gledal, Vatikan je molčal...

Vatikan se je vračunal. Fašizem ni več priznal načela delitve oblasti med dr-

Za mir, svobodo in napredek!

Mladina govori...

Mladinski dan v Studencih pri Mariboru

Studenška delavska mladina je v nedeljo 15. avgusta slavila svoj dan, ki je izzvenel kot močna manifestacija za lepšo bodočnost vseh, ki so že takoj ob rojstvu zapisani v tovarni in prodani kapitalu. Proslavo je ob priliki 10-letnice zgraditve delavskega doma (ki po razpustu delavskih telovadnih enot žal ni več v delavskih rokah) organizirala studenška »Vzajemnost«, sodelovale pa so po svojih zastopnikih okoliške »Vzajemnosti« ter delavske sportne in strokovne organizacije.

Studenci so že od nekdaj bili delavsko zaveden kraj in tudi doba najhujše reakcije nanj ni imela nikakega vpliva. Po razpustu »Svobode« je proletarsko kulturno delo sicer počivalo v kolikor se delavstvo ni v izo bračevalne svrhe zatekalo v studenško »Ljudsko univerzo«. Sedaj pa je prevzela inicijativno nova generacija, prekaljena po težavah tvorniškega dela, bede in pomanjkanja. »Mladinski dan« je bil njen videv in dostojen proglas, po katerem se je morala prepričati javnost, da Studenci niso izgubili vodilne vloge proletarske okolice Maribora.

V nedeljo dopoldne se je v Studenškem parku vršil koncert železničarske godbo pod vodstvom g. Schönherria. Med programom so dekleta prodajala cvetje. Ob 15. uri je izpred gostilne Majhenič krenila na veselilni prostor povorka, dasi je hud naliiv preprečil udeležbo ogromnemu številu članov okoliških društev, vendar je povorka, sestavljena pretežno iz Studenčanov, bila močena iz raz delavske misli. V povorki so nosili zastavo kolesarskega društva ter več transparentov. Čelni transparent je poleg naslikane zemeljske oble nosil Mile Klopčičeve verz: »Mi hočemo novi svet zgraditi! Povorka je obšla glavne studenške ulice in krenila na veselilni prostor delavskega doma, ki je bil urejen v obliki amfiteatra, tako, da je bila glavna pozornost občinstva priležna na pester program, ki se je izvajal na odru ter na kulturni in sportni pavilijon.

Za časa programa se tudi ni točilo alkoholnih pijač, pač pa so mladi sodrugi med

občinstvom vneto kolportirali progresivno literaturo in delavsko časopisje. Kot uvodno točko je godba zasvirala maršaljezo, na kar je predsednik »Vzajemnosti« slavje otvoril. Sledili so govori studenškega mladince ter g. Petejana, kot zastopnika centrale »Vzajemnosti« ter zastopnika strokovne komisije g. Vidoviča. Po govorih, ki so bili burno aklamirani, je sledil program, sestavljen po večini iz deklamacij, govorskih zborov in petja. Po odmoru so nastopili studenški diletantje s prizorom rokodelčičev iz »Sna kresne noči«, ki je bil prirejen kot parodija na »poduhovljeno« meščansko oficalno gledališče. Podajanje je izpričalo, da imajo studenški gledališki amaterji nesporen talent. Po programu se je vršila velika ljudska veselica.

Vsa slavnost je potekla disciplinirano in je studenški »Vzajemnost« zajamčila moralen uspeh. Studenška mladina pa je na dostojen način dokazala, da je v njej še buđen duh očetov, ki so se skozi desetletja borili za delavske pravice.

F. Ž.

Delavka sem.

Joj, kako dolg je naš dan.
Brez sonca in zdravega smeha poteka,
med stroje in prah mladost je ujeta
in življenje teče pusto tja vendan.
V tovarni sem, ko sonce vzhaja,
v tovarni, ko sonce zahaja,
od šestih do šestih v tovarni trpim,
kapljo krvi tovarnarju vsak dan pustim.
Z vsako kapljo krvi pa ga tembolj mrzim,
z vsako kapljo krvi se bolj proti njemu borim,

da pride čim preje naš dan,
ko bom od dela hodila vesela,
ko bom znova živeti začela,
živeti za nas,
ki delamo, trpimo

in se za novo življenje borimo!

47

Naša kultura

Sen kresne noči

Predstave na prostem, ki predstavljajo gotovo nekaj povratek k preteklim gledališkim oblikam in dajejo možnost večjega igralskega razmahu, ker dovoljujejo oddaljitve od klasičnih, strogo realističnih priporočil med štirimi stenami, so se kakor drugod po svetu tudi pri nas močno priljubile.

Po »Prodani nevesti«, »Kulturni prireditvi v Črni mlaki« in »Celjskih grofi« smo dobili letos še »Sen kresne noči«, ki stavi na režijo, inscenacijo, dekoracijo, igranje in balet pač najvišje zahteve. Glavni problem take predstave na prostem je gotovo čim bolj umetniško ekonomsko izraba danega prostora bodisi v dekoraciji ali igri. Izmed vseh vzporednih se da priroda sama pač najtežje izrabiti, kajti ona absolutno ne dovoljuje nobene iluzionistične kulisarije, saj bi jo neusmiljeno razkrila kot prevaro. Treba je bilo najti prostor, ki se je dal z najmanj-

šimi »popravami« urediti kot vzporedišče tistega romantičnega čara in zanosa, ki ga »Sen kresne noči« zahteva. Izbor vrbe žaluje v parku, ki jo je režija z različnimi posrečenimi svetlobnimi efekti povdarila, je bil gotovo vseskozi uspešna zamisel, ki se ji ima vzporeditev v veliki meri zahvaliti za uspeh.

Režiser (g. Košič) je skušal s tujimi v glavnem uspešnimi debuti poživiti interes publike. Priznati je treba, da so igralci dobro rešili težave igranja na prostem, ki stavi težke zahteve na glas, razgibanost igre in na oživetje. V glavnem so tvorili dokaj harmonično ubrano enoto in ni bilo nikogar, ki bi jo rušil. Posebna atrakcija bi morali biti baletki iz Gradca. Zdi se mi, da smo z ozirom na veliko reklamo in spoštovanje vsega tujega od njih mnogo preveč pričakovali. Za godbo pa škoda, da v slabo akustičnem prostoru ni prišla prav do veljave.

J. A. D.

O NARODNOSTNEM RAZVOJU MARIBORA
je v petek, 13. t. m. predaval pod okriljem Društva jugos. akademikov v Mariboru ban. arhivar prof. F. Baš.

Predavatelj, ki se mu je poznalo, da zanjema iz polnega, nam je v izčrpnih znanstvenih utemeljenih izvajanjih prikazal družbeno gospodarske vzmeti narodnostnega gibanja v Mariboru.

Izhajajoč iz dvoživkarskega, narodnostno neopredeljenega štajerskega regionalizma, ki ga označuje v l. 1848. še slogarsko nemško-slovensko na meščanski stanovski zavesti sloneče ustavno društvo in narodna garda, je predavatelj poudaril vse tiste momente, ki so privedli pod vplivom tujih gospodarsko naprednejših priseljencev narodnostno diferenciacijo na štajerskem. Oporozil je na pomen preselitve lavantinske škofije za mariborske Slovence ter njih ideološko opredelitev v smislu konservativizma, in označil nemško preporoditeljsko vlogo »Südmärke« in »Schulvereine« ter slovensko zamudništvo pri organizaciji delavskega pokreta, za katerega slovenski razumniki tedaj še ni imel razumevanja.

Zanimivo je, da je pred dobrim mesecem v isti dvorani na enak način dr. Zwitter razložil naše neuspehe na Korškem...

V debati, ki je sledila predavanju, in v katero so posegli med drugimi dr. Reisman in sodni svetnik Serbec, so prišli do zanimivih zaključkov za sedanjost. Poudarjala se je povezanost socialno emancipacijske borbe z nacionalno in potreba po podrobni gospodarski organizaciji.

Predavanje, ki ga je s svojim obiskom po-častil tudi znani propagator zblizanja s Čehi

redakter Strakaty, je bilo dobro obiskano.

J. A. D.

Kulturni spored mladinskega dne v Studencih nam je kljub neki enoličnosti, ki je kakor čujemo niso zakrivil prireditelji, zno va dokazal resno kulturno hotenje in zmoglosti okoliškega proletariata. Že sama zamisel kulturnega festivala, na kateri bi tekmovalo čim več delavskih kulturnih društev, je vse hvale in posnemanja vredna. Razen nekaterih recitacij in govorilnega zboraja je vzbujal posebno pozornost in dobro razpoloženje nastop studenške »Vzajemnosti« z rokodelskimi scenami iz »Sna kresne noči«. Režija (Fr. Žižek) je znala šaljivo veselje teh prizorov stopnjevati do tako žive in jedke satire meščanskega klasično realističnega odra, da nas je vse prevzelo. Škoda je, da prilike pri nas satiričnemu slogu znamenitih Čehov Voskovca in Vericha niso toliko ugodne, da bi dopuščale režiserju in igralcem popolno sprostitve.

J. A. D.

NOVE KNJIGE IN BROŠURE.

Izšel je 34. zvezek »Nove knjige« z naslednjo vsebino: Dedijer: Leto dni vojne v Španiji; Fischer: Zopet v Valenciji; Vanjski: Španija v juniju 1937. Posamezni zvezek stane 2 dinarja. »Nove knjige« izhaja po potrebi. Naročnina za 12 zvezkov znaša 12 dinarjev, za 6 zvezkov 6 dinarjev, posamezni zvezek pa stane 1 dinar. »Nove knjige« naročite pri: Založbi knjižarne »Nove knjige«, Zagreb, Gunduličeva ul. 41. Ček. račun 46.904.

Naše denarništvo

O stanju našega denarništva je podal glavni ravnatelj Narodne banke obširno poročilo, iz katerega posnemamo nekaj zanimivih ugotovitev in števil.

Na dan 1. maja letošnjega leta so znašale hranilne vloge v naši državi 11.319 milijonov dinarjev. Pri državnih denarnih zavodih je bilo vloženih 2.856 milijonov vlog, pri privatnih bankah 6.260 milijonov, pri samoupravnih hranilnicah pa 2.122 milijonov. Na teritoriju Beograda so znašale hranilne vloge 4.894 milijonov, na ozemlju Zagreba 3.496 milijonov, na področju Ljubljane 1.822 milijonov, na ozemlju Novega Sada 747 milijonov, Sarajeva 316 milijonov, na področju Dalmacije pa 244 milijonov dinarjev.

Ob koncu leta 1935. so znašale blokiranje in neblokirane vloge pri zaščitenih in nezaščitenih zavodih skupno 10.225 milijonov dinarjev. Od tega je bilo likvidiranih 5917 milijonov, zamrznjenih pa 4308 milijonov dinarjev. Ob koncu sept. lanskega leta je znašala višina vlog 10.622 milijonov dinarjev. Od tega je bilo likvidiranih 6641 milijonov, zamrznjenih pa 3981 milijonov dinarjev. Ob koncu l. 1934. so narasle vloge pri Državni hipotekarni banki in pri Poštni hranilnici za 622 milijonov ali za 35 odstotkov.

Med 610 privatnim denarnimi zavodi jih je pod zaščito 318, torej več kot polovica. Odlok plačil je bil odobren 298 zavodom. Likvidiranih izven konkurza je bilo 18 zavodov, sanirana pa sta bila 2. Od zaščitenih bank plačuje po 4 odstotne obresti 7 bank, 1 po 3,5%, 23 po 3%, 4 po 2,5%, 252 bank pa le po 2% obresti.

Ob koncu leta 1935. je bilo pri privatnih denarnih zavodih skupno 5456 milijonov vlog. Najvišje stanje vlog pa je bilo pred krizo 1. julija 1931., ko so dosegle skupno v denarnih zavodih 14.242 milijonov dinarjev. Najnižje stanje vlog je bilo v začetku krize 1. decembra 1933. ko so znašale skupno v vseh denarnih zavodih 9662 milijonov dinarjev. Iz tega je razvidno, da je v pol drugem letu padla vsota vlog za 4580 milijonov dinarjev. Do 1. maja 1937. pa se je vsota vlog zopet

Iz uredništva

V prihodnji številki »Neodvisnosti« bomo priložili poročilo o razgovorih, ki jih je imel g. Ivan Kreft, delegat Slovenskega kmečko-delavskega gibanja s predstavniki Združene opozicije v Beogradu. G. Ivan Kreft je konferiral z gg. Ljubo Davidovičem, Joco Jovanovičem, Mišo Trifunovičem, Milanom Grolom, Božidarom Vlajičem, Dragoljubom Jovanovičem ter še z nekaterimi drugimi prvaki Združene opozicije. Na povratku iz Beograda se je oglašil v Zagrebu v politični pisarni g. dr. Vl. Mačka. V Mačkovi odsotnosti je o svojih beograjskih razgovorih referiral g. Ing. Košutiću in prof. J. Jelašiću. Iz Zagreba je g. Kreft potoval v Ljubljano in odtod v Maribor, kjer je o vsem izčrpno poročal bivšemu ministru g. dr. V. Kukovcu, predsedniku izvršilnega odbora Slovenskega kmečko-delavskega gibanja. Ob tej priliki je dal g. Kreft našemu uredniku daljšo izjavo, katera bo izšla v prihodnji številki »Neodvisnosti« in na važnost katere že sedaj opozarjamo čitatelje »Neodvisnosti«.

Iz uprave. Naročnike iz Zedinjenih držav severne Amerike, Argentine, Čehoslovaške, Avstrije, Francije in Belgije, ki so v zaostanku z naročnino, prosimo, da nam isto čimprej nakažejo.

povečala in je znašala skupno 11.319 milijonov dinarjev.

Indeks cen se je od leta 1933. zvišal za 20%, indeks kmečkih pridelkov za 74%, živinoreje 27%, mineralnih izdelkov za 10%, industrijskih za 21%, raznih izvoznih predmetov za 26%, uvoznih pa za 18%. Pri tem bi se človek vprašal samo sledeče: Indeks poljskih pridelkov se je zvišal za 74%. Kdo ima od tega korist? Ali res naš kmet?

Požar na Daljnem Vzhodu

Kitajski narod brani svojo samostojnost pred nasilnim osvajanjem Japoncev

Abesinija, Španija, Kitajska... Te tri dežele si je izbral mednarodni fašizem za svojo zločinsko obračunavanje z demokracijskimi elementi. Ko mu je uspelo v Abesiniji podjarmiti abesinski narod ni se polastiti naravnega bogastva abesinske zemlje, je stegnil svoje grabežljive kremplje po svobodni španski zemlji, na kateri je pričel s pomočjo odpadnikov španskega naroda krvavi boj proti španskemu ljudstvu, ker se mu je zahotelo nedolžne človeške krvi in bogatih španskih naravnih zakladov. Po svojem osvojevalnem načrtu pa je pred nekaj tedni mednarodni fašizem zanetil ogenj na Daljnem Vzhodu, ki ga je napovedal že nemško-japonski pakt. Evropa sluti, da je za Kitajsko na vrsti Egipt. In tako bo mednarodni fašizem izigral milorjubnost in pravice narodov vse dotlej, dokler ne bo izvedel svojih načrtov, imajoč od njih uspeh ali pogin.

Vzroki požara na Daljnem Vzhodu so za las podobni španskim, le s to razliko, da si hočejo Japonci, ki jih podpirajo fašistične sile, osvojiti kos kitajske zemlje. Tudi na kitajskih tleh je fašizem naletel na podoben odpor kakor v Španiji. Kitajsko delovno ljudstvo se je združeno uprlo japonskemu pohlepu in z orožjem brani svoje, svoje zemlje in naroda pravice. Kitajsko delovno ljudstvo se je združilo v »Splošni fronti«, katere smotri in nameni so podobni smotrom in namenom Ljudskih front, ki so nastale v nekaterih evropskih državah: upreti se vojni in fašizmu! Toda način aktivnosti Splošne fronte ima svoje posebne značilnosti, ki so nastale radi ne-normalnega položaja kitajske zemlje. V Splošni fronti so se združili kmetje in delavci, malomeščani in kapitalisti, ki so nacionalno zavedni. Naloga Splošne fronte pa je, da združi vse sile kitajskega naroda za boj proti japonskemu osvojevalnemu nasilju, proti zločinskemu napadu na Kitajsko, da jih združi v obrambi mednarodnih pogodb, pravice in morale.

Japonska ima namen, da v slepi dirki za uresničenje svojih načrtov zaneti po-

žar na Daljnem vzhodu, neoziraje se na posledice, ki bi mogle povzročiti novo svetovno klanje. Zanesljivo lahko trdimo, da ne bodo posledice japonskega nasilnega osvajanja resno ogrozile samo neodvisnosti Kitajske, njene samostojnosti in obstanka kitajskega naroda kot svobodnega naroda, ampak v bližnji ali daljni bodočnosti tudi svetovni mir in demokracijo. Splošna fronta na Kitajskem ni nekaj izmišljenega in ni prazen njen naziv. Porodila se je v težkih izkušnjah in v bojih tlačnega naroda, ki se bo branil za vsako ceno.

Znana je izjava pokojnega predsednika japonske vlade Taneka, da je načrtno osvajanje Kitajske samo uvod za japonsko premoč in nadvlado sveta. Japonske avanture na azijskem kontinentu pomenijo torej samo začetek. Japonska se ne bo ustavila na svoji osvojevalni poti v svet. Japonska se ni zadovoljila z osvojenim Mandžurijo, Čaharo in nekimi deli v notranjosti Mongolije. Japonci se cede sline tudi po severnih pokrajinah Kitajske. Zaradi krivičnih pogodb pa ima Kitajska popolnoma zvezane roke. V trenutnem položaju se mora najprej osvoboditi raznih pogodb, ki so ji jih vsilili Japonci z nožem na puški. Anglija, Zedinjene Ameriške države in Francija nimajo teritorialnih ambicij na Kitajskem in ne strežejo po kitajski zemlji. Čim se bo Kitajska osvobodila japonskega jarma, bodo rešena vsa velika vprašanja, ki jih bo zahteval odnos do drugih držav.

Mir na Daljnem Vzhodu se bo ohranil samo z Kitajskim odporom proti Japoncem, samo z neodvisnostjo Kitajske. Ko bodo Kitajci gospodarji svoje zemlje, bodo potrebovali denarne in druge pomoči. Takšno sodelovanje bo podkrepilo prijateljske odnose do drugih narodov na korist vseh. Odpor Kitajskega naroda proti Japoncem bo rešil narodni obstanek Kitajcev, njihovo politično neodvisnost, rešil jih po vsiljenih pogodbah in dogovorov, zgradil bo bodočnost Kitajske in očeval mir na Daljnem Vzhodu in v svetu.

Glas iz naših krajev

DAJTE LAČNIM KRUHA!

Trbovlje, 16. avgusta.

Poslovanje občinske uprave v zadnjem času nam daje povod za razmišljanje ter stem tudi nalogo, da opozorimo široko javnost na to, da gospodje pri občinski upravi zgubljajo vsak smisel socialnega čuta, ter jih dostikrat zavajajo zgolj osebnih ali kakršnikoli interesov — daleč k stvari, ki nasprotuje tukajšnjim splošnim javnim interesom.

Kot primer naj nam služi to. Občinska uprava je 21. 7. 1937 razpisala službena mesta, za katera se bori več kandidatov, med katerimi je pa tudi mnogo takih, katerih položaj je nadvse kritičen že z ozirom na to, da so brez vsake eksistence. Njih kvalifikacija pa, (po potrebi tudi z višjo izobrazbo) ustreza vsem predpisanim pogojem. Toda kakor opazujemo — se namerava te kandidate z neko posebno taktiko zavrniti pod raznimi pretvezami, ki jih vsekakor ne opravičujejo. Vidimo pa na drugi strani, da so si prav gospodje zamislili čisto po svojem okusu in proti interesom splošne javnosti, za razpisano mesto nadredarja, nekoga med delavstvom zelo priljubljenega tukajšnjega aktivnega podprednika orožnika g. J. Rusa, ki ima zagotovljeno eksistenco v državni službi. Prezira se pa vse tiste, ki čakajo že leta in leta na kakršnokoli nastavev. Jasno, da gospodje v obč. upravi s takim in podobnim postopanjem, ne bodo želi prizna-

nja za socialno delo.

Drugi primer razpisane službe je nadzorstvo vodovoda. Tudi za to mesto je več prosilcev, katerim se vsestransko obljubljuje nastavev. Nekaterim izmed teh bi bila nastavev že iz socialnih ozirov povsem potrebna. Toda kakor smo izvedeli, bo dobil to službo nekdo, ki je uslužben pri T. P. D. Tako nospiranje obč. uprave je povsem krivično in nesocialno, zato prepuščam vso kritiko javnosti.

—O.

RURDARSKI JUBILEJ.

Hrastnik, 16. avgusta.

V nedeljo, 15. t. m. so hrastniški rudarji in z njimi vse slovensko delavstvo praznovali 30-letnico obstoja »Zveze rudarjev Jugoslavije«. Proslave se je udeležil tudi g. Jacques Lonart, predsednik strokovne organizacije rudarjev iz Francije, ki je spremlil slovenske rudarje v domovino. Manifestacijskega sprejema, na čelu katerega so bili rudarji konjeniki, kolesarji in štiri godbe, se je udeležilo okrog 7000 manifestantov. Na slavnostnem zborovanju, ki je bilo na dvorišču Delavskega doma, so govorili g. Bedenik, predsednik podružnice ZRJ. v Hrastniku, hrastniški župan Malovrh, predsednik Strojarske komisije g. Sedej, predsednik Delavske zbornice g. Jakovnik in drugi. Podrobno poročilo prihodnjic.

KDO NAJ POMAGA NAŠEMU KMETU.

Nomenj, 15. avgusta.

Ker je bilo posestvo oziroma dohodek od posestva premajhen, da bi mogel preživljati sebe in družino, sem pričel l. 1929 po malem trgovati z lesom. Prišlo pa je l. 1930, s katerim je začela nastopati gospodarska kriza posebno za to stroko. Cene lesu so začele hitro in stalno padati, ker ni bilo kupca; blago, posebno drva, pa so zgubljala svojo vrednost še posebej, ker zaradi prhljenja ne morejo dalje časa neuporabljene ležati. Zato sem v letu 1931 prodal večjo množino preostalih pokvarjenih drv za prav nizko ceno. Ker je davčna uprava naložila davek na podlagi množine prodanega blaga, ne pa na podlagi resničnega zaslužka, je bil davek za l. 1931 od trgovine večji kot od posestva.

Davčna obremenitev je bila sledeča:

za leto	1929	1930	1931	1932
a) zemljarina	Din 48.—	48.—	40.—	32.—
b) zgradarina	Din 15.—	32.—	75.—	63.—
c) pridobnina	Din —	—	109.—	—

Prevezal sem pa v letu 1931 poročstvo za neko posojilo iz l. 1929. Ker je to breme padlo na mene 14. 8. 1931 sem tudi jaz naprosil županstvo, da mi je sestavilo potrdilo o svojstvu kmeta.

To potrdilo o svojstvu kmeta pa mi je okrajno sodišče v Radovljici 9. julija t. l. za vrnilo z sledečo motivacijo:

I. Potrdilo uprave občine Boh. Bistrica z dne 23. maja 1937, da je zavezanec Ažman Josip kmet, se v smislu čl. 2/VIII uredbe o likvidaciji kmetijskih dolgov razveljavlja, ter se izreče, da zavezanec ni kmet v smislu gornje uredbe.

Zoper izrek ad I. ni pritožbe.

Utemeljitev:

V smislu I 185/34 na red. št. 13 je pravomočno izrečeno, da zavezanec ob času za-

dolžitve, to je v letu 1931 ni bil kmet po določilih uredbe o likvidaciji kmetijskih dolgov, ker njegov obdavčeni dohodek, po tam ugotovljenih podatkih ni izvirjal pretežno iz kmetijstva.

Zakaj se potrdilo pod točko II. ni upoštevalo, da je imenovanec obdeloval tujo zemljo kot uživalec, oz. zakupnik (imal sem zemljo v najem vsako leto).

Zakaj se ni upoštevalo tudi to, da se davčna osnova nanaša nadomnevani dohodek od prejšnjega leta.

Izgleda, da so v potrdilu točke brez potrebe, ker se jih ne upošteva, ali pa jih izvršujoči lahko vsak po svoje tolmači v prid onemu, kateremu so mu več ali manj naklonjeni.

Zakon sam, pa je za nas male posestnike, ki ob svoji zemlji ne moremo živeti in smo zato prevzeli tudi kako obrt ali trgovino, nesrečna tvorba. Ko se je sestavljal nismo imeli tam svojega zastopnika oziroma tvorci naših upravičenih želj niso hoteli upoštevati. Največji zaščiteni posestnik lahko vodi veliko obrt ali trgovino, pa bo lahko zaščiten, ker je veliko posestvo obdavčeno gotovo za večji znesek, kakor njegova sicer velika obrt ali trgovina.

Te moje izjave lahko porabite za vse, kar se vam zdi primerno in jih lahko priobčite z mojim polnim podpisom. — Ažman Josip, Nomenj 2, p. Boh. Bistrica.

Izdaja konzorcij »Neodvisnost«. Urejuje in odgovarja Stanko Hiti, novinar v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna, predstavnik ravnatelj Stanko Detela.

Ljudski dopisi so hrbtenica našega glasila!

Verax:

Naša temeljna vprašanja

Ali smo Slovenci samostojen narod?

Naša davna zgodovina. Ali smo bili nekoč južni Slovani rasna in jezikovna enota? Poreklo hrvaških Kajkavcev. — Zgodovina je važna, a le sodočujoča. Slovenci smo samostojen slovanski narod

Naši tlačiteli so nam čisto očitali, da Slovenci nismo zgodovinski narod, in s tem smo se večinoma strinjali tudi sami. To vprašanje je bilo v dobi teokratskega in pozneje monarhističnega etatizma važno, z zmago demokracije, in posebno še z novim pojmovanjem narodnosti na etničnih temeljih, je pa izgubilo skoraj ves pomen in ga bo nazadnje gotovo izgubilo popolnoma. Velika francoska revolucija je ustvarila na življenje ljudi in narodov novo gledanje; načela samoodločbe narodov, na katerih je bilo sklenjeno premirje v svetovni vojni in bi se bil moral zgraditi dosledno tudi mir, so pa to gledanje sankcionirala tudi mednarodno. Kljub temu je treba še danes ugotoviti, da Slovenci nismo brez zgodovine in da smo imeli že v ranem srednjem veku svoje samostojne državne organizacije in nato dve samostojni kneževini, Karantanijo in Panonijo. Te slovenske državne organizacije so bile celo prve med vsemi, ki so jih ustanovili novo priseljeni Slovenci ali južni Slovani na svojem novem domovinskem ozemlju med Alpami in Črnim, oziroma Belim (Egejskim) morjem. Države Bolgarov, Srbov in Hrvatov so nastale šele pozneje! Razloček med slovenskimi državnimi organizacijami in obema kneževinama ter med državami ostalih južnih Slovanov je bil samo v tem, da so slovenske že zgodaj izgubile svojo neodvisnost in so nazadnje brez sledu izginile, dočim so se nekatere ostalih južnih in vzhodnih slovanskih bratov ohranile, četudi morda le de jure, še vse do konca srednjega ali v začetku novega veka. Iz tega pa sledi, da smo Slovenci tudi s tega premaganega historičnega zreljšča zgodovinski narod, in sicer celo starejši kakor marsikateri drugi mnogo večji in slavnejši evropski zgodovinski narod.

Toda ta naša slovenska zgodovina se more ponašati z nečem, kar je še mnogo važnejše in značilnejše! Naše rane slovenske države so bile namreč po grških in rimskih demokratičnih starega veka prve zgodovinsko izpricane demokracije srednjega veka! Naše prve državne organizacije so bile popolne republike, kneževina Karantanija je pa bila volitna monarhija kar nam dokazuje že sam značilni obred ustoličevanja na Gosposvetskem polju na Koroškem. Kateri narod v Evro-

pi, razen Grkov in Rimljanov v nekaterih obdobjih starega veka, se more ponašati s tako staro demokratsko tradicijo, kakor se moremo mi, »nezgodovinski« Slovenci? Da ta važna zgodovinska tradicija ni dosti znana niti naši lastni širši javnosti in da ostali svet o njej razen zelo redkih posameznikov sploh ničesar ne ve, smo krivi le Slovenci sami. Naša zgodovina še vse do danes ni natanko in dovelj kritično preučena, dočim se njeni osvetlitvi z idejno-filozofskega zreljšča sploh še nihče ni lotil. In vendar bi nam morala biti ta osvetlitev temelj za vso našo bitnost v preteklosti, sedanjosti in bodočnosti! Iz nje bi črpali samospoznavanje in zavest, pa tudi vodila za nadaljnjo politično in kulturno rast. Duhovni značaj naroda namreč ni samo rezultat rasnega izvira, zemljepisnega položaja in kulturnega razvoja, ampak tudi vsega politično-zgodovinskega dogajanja od prvih začetkov do sedanjosti.

Slovenci smo torej prav kot Slovenci tudi zgodovinski narod, tedaj brez zveze s kakim drugim narodom ali morda le kot njega del. Dr. Josip Gruden trdi v svoji »Zgodovini slovenskega naroda«, da smo bili vsi južni Slovani, ko smo zapustili svojo prvotno domovino, jezikovno in kulturno eno samo ljudstvo. To so trdili pred njim in za njim tudi mnogi drugi slovenski in neslovenski zgodovinarji, poznamo pa nasprotni tudi take, ki trde, da so se že takoj po naši naselitvi med Alpami in Črnim morjem pokazale neke razlike. Katera trditve je pravilna, spriči nejasnih in skrajno pomanjkljivih virov najbrže ne bo mogoče nikoli dognati. Argumenti, ki govore za in proti so približno enako močni.

Po zatrevanju prvih in drugih se je diferenciacija v celoti ali vsaj v glavnem izvršila med južnimi Slovani šele na sedanjem domovinskem ozemlju, prezreti pa ne smemo tudi tretje hipoteze, ki jo skušajo nekateri zgodovinarji temeljiteje osvetliti: šele v novejšem času, namreč hipoteze o Slovenih in pozneje vrinjeni Bolgari, Srbi in Hrvatih kot jezikovno sicer poslovanjenih, toda rasno tujih elementih. S to tezo sta se pri nas Slovenci ukvarjala zlasti dr. Zupanič in dr. Rus. V bistvu gre tu za domnevo, da so zasedli ozemlje med Alpami in Črnim morjem prvotno Slovenci, ki so bili identični z nami današnjimi Slovenci, o čemer priča tudi naše skoraj docela nespremenjeno ime. Toda to enotnost so že takoj nato razbili na novo vrinjeni Hrvati, Srbi in Bolgari.

Dr. Rus in drugi dokazujejo, da so bili Hrvati, ki so se v ranem srednjem veku pojavili na raznih straneh Evrope, gotosko in ne slovansko ljudstvo. O Srbih pravi dr. Zupanič, da so po svojem izviru Sarmati s Kavkaza, ki so se zadrževali na svojem preseljevanju nekaj časa na ozemlju sedanje Ukrajine, se pomaknili potem dalje proti severozahodu na Poljsko in v Polabje, od koder je en njihov popolnoma vojaško organizirani del prišel nazadnje na Balkan in ustanovil tam s prvotnim slovenskim ljudstvom svojo državo. Seveda so bili ti sarmatski Srbi ob prihodu na Balkan jezikovno že poslovanjeni, bodisi v celoti ali vsaj pretežno. O poreklu ljudstva, ki je dalo najvzhodnejšim Slovenom svoje ime in državno organizacijo, o Bolgarih, je danes znanost že zaključila svojo dokončno sodbo. Bolgari so bili mongolsko ljudstvo, naseljeno pred prihodom na Balkan ob Volgi (Vulgari - Bolgari!). Na Balkanu so se jezikovno in rasno zliili s Slovenci v enoto, vendar tako, da so dodali prvotni slovenščini elemente svoje povolžke polslovanščine in polmongolščine, o čemer priča najbolj značilni današnji bolgarski spolnik, ki se po načinu mongolskih jezikov postavlja na konec in ne na začetek besed.

Ako so ta dokazovanja točna — in mnogi zelo tehtni in prepričljivi argumenti govore za nje — so prav Hrvati, Srbi in Bolgari že zelo rano razbili slovensko (Sloveni) skupnost med Alpami in Črnim morjem. V podrobnosti dokazovanja za in proti se tu ne morem vglobiti; ker to tudi ni moj namen. Te teze in antiteze navajam samo zato, da dokazem spornost vprašanja o mekdanji enotnosti ali neenotnosti Slovencev, Hrvatov, Srbov in Bolgarov. Le mimogrede naj opozorim na nekatere pojave, ki jih lahko tudi laik takoj opazi: enakost imena Srbi in Sorbi (Lužiški Sorbi ali Srbi); sorodnost slovenskega in bolgarskega naglašanja in besed kljub razdelitvi po vmesni srbohrvaščini; izrazito literični značaj bolgarskega, macedonskega in slovenskega narodnega pesništva v nasprotju s srbsko epiko in hrvaško razmeroma pozno liriko; ostanki slovenskega imena v obliki Slovenov, Slovincov in Slavoncev izven Slovenije itd.

Trditve, da smo bili današnji Slovenci, Hrvati, Srbi in Bolgari nekoč po bitnosti in po jeziku popolnoma en narod, zgodovinsko-znanstveno torej ni dokazana, čeprav nasprotno tudi ni še dokončno ovržena. Ali neovrgljivo dejstvo je, da

so vsa ta naša štiri imena znana že iz ranega srednjega veka, torej več kakor tisoč let, in da so tudi edino ona dajala oznako državam, ki smo jih ustanavljali vse od svoje naselitve dalje do preimenovanja Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Kraljevino Jugoslavijo.

Prelivanje južnoslovenskih jezikov čez vmesna narečja, ki daje tistim, ki bi hoteli namenoma in dogmatično uveljaviti trditve o nekdanji popolni rasni in jezikovni enotnosti vseh štirih sedanjih enot, izhajajoč pri tem iz zgolj političnih teženj, za take napore ni noben dokaz, ampak prej negacija. Za dokaz te trditve služi najlepši primer narečnega preliva med Slovenci in Hrvati, ki ga predstavlja danes takomenovana hrvaška kajkavščina. Že jezikovni študij, brez zgodovinskega (ki to je potrjuje!) nam pove, da je bila sedanja hrvaška kajkavščina prvotno čista vzhodna slovenščina. Hrvški Kajkavci so torej bili nekoč čisti Slovenci, ki so postali v razvoju stoletij Hrvati samo zaradi politične oddelitve od Slovencev in pridelitve k Hrvatom, dočim se je slovenska kajkavščina spremenila v hrvaško samo pod uplivom štokavščine, ki so jo prinesli med Kajkavce štokavski begunci pred Turki z Balkana, štokavski uradi, štokavske šole in štokavski listi ter knjige.

Današnji hrvaški Kajkavci torej niso dokaz istosti Slovencev in Srbohrvatov, ki da se tu po vmesni kajkavščini vidno prelivajo drugi v druge, ampak so nasprotno živa priča neovrgljivega dejstva, da smo Slovenci izgubili zaradi zgodovinsko-političnega in nazadnje tudi kulturnega razvoja na svoji vzhodni strani poldrug milijon svojih rojakov na korist Srbohrvatov. Hrvški Kajkavci, katerih jezikovni in kulturni prehod še daleč ni tako zaključen, kakor je politični, torej niso noben vmesni prehod med Slovenci in Srbohrvati, ampak so le pohrvašeni Slovenci. Tako smo Slovenci izgubili na tej strani skoraj več svojega prvotnega ozemlja in svojih prvotnih rojakov, kakor na strani Nemcev in Madžarov. To znano dejstvo se pri nas zamlčuje samo iz obzirnosti do Hrvatov, čeprav včasih na našo politično škodo. Saj je prav to dragocen argument proti vsem čestim hrvaškim aspiracijam na Prekmurje in Belo Krajino. Podobne primere pa poznamo tudi v Istri, kjer je priseljevanje Hrvatov in Srbov po begu pred Turki krčilo slovensko jezikovno in narodno ozemlje.

(Dalje.)

Slovenski narod si bo pisal svojo sodbo sam, ne frak mu je ne bo in ne talar.

Ivan Cankar.